

Ференчук Ірина Олександрівна
аспірантка

кафедра практики англійської мови та методики її викладання
Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, м. Тернопіль, Україна

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЧИТАННІ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ У МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

У статті описано підготовку, перебіг та результати методичного експерименту, метою якого була перевірка ефективності розробленої методики формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів з використанням системи Moodle. Автором представлені зміст перед- і після експериментальних зрізів, структура експерименту та інтерпретація отриманих результатів. Обґрунтовано критерії оцінювання рівня сформованості німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів. Проаналізовано результати проведеного експерименту, які доводять ефективність запропонованої методики

Ключові слова: експериментальне навчання, гіпотеза експерименту, методика формування компетентності в читанні, майбутні філологи, критерії оцінювання.

Вступ. Одним із головних чинників успішного оволодіння іноземною мовою є читання іншомовних текстів, які сприяють засвоєнню лексики, усвідомленню мовних явищ та міжкультурній комунікації. Формування компетентності в читанні у майбутніх філологів набуває особливого значення, адже недостатньо сформовані читацькі вміння мають негативний вплив на розвиток мовленнєвих компетентностей і відповідно можуть перешкоджати якійсь роботі вчителя. Ми вважаємо, що автентичні газетно-журнальні статті є ефективним засобом формування німецькомовної компетентності в читанні. Адже саме газети та журнали є носіями найсучаснішого варіанту мови, містять цікаву, актуальну інформацію, стимулюють студентів до обміну враженнями від прочитаного та швидкого засвоєння лексики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукових досліджень свідчить, що за останні роки досить інтенсивно вивчалися окремі аспекти формування читацької компетентності, зокрема, навчання професійно орієнтованого читання досліджували Ю.Британ, І.Корейба, С.Фоломкина, J.Anderson, P.Stevens; Т.Агапітова, О.Балахонов запропонували методику навчання інформативного читання; І.Зимня, З.Кличнікова, О.Леонт'єв, Н.Шарова, G.Westhoff проаналізували психологічні характеристики читання як виду мовленнєвої діяльності; Є.Варгіна, А.Вейзе, І.Гальперін, Л.Зільберман, Л.Кожедуб, М.Кожина займалися дослідженням проблеми лінгвістики тексту; Т.Вдовіна, С.Кітаєва окреслили принципи відбору текстів для навчання читання; С.Радецька, Ю.Романюк, С.Шевченко розробили методику навчання майбутніх учителів англійської мови з комп'ютерною підтримкою.

Однак, попри значний інтерес науковців до проблеми, залишається невирішеною проблема формування у майбутніх філологів німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів з використанням системи Moodle, а також питання реалізації експериментальної перевірки ефективності методики формування зазначеної компетентності.

Отже, метою статті є опис проведення експериментальної перевірки ефективності розробленої методики формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів з використанням системи Moodle, аналіз та інтерпретація отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу. Процес підготовки, організації та проведення експерименту був здійснений відповідно до головних положень теорії методичного експерименту, розробленої П.Гурвичем,
© Ференчук І.О.

М.Ляховицьким та Е.Штульманом [1; 2; 3].

У процесі підготовки, організації та проведення експерименту ми враховували основні ознаки методичного експерименту: точна обмеженість в часі; наявність попередньо сформульованих гіпотез; наявність плану і організація структури експерименту; можливість ізольованого врахування методичного впливу фактора, що досліджується; вимірювання вихідного й заключного стану важливих для дослідження знань, навичок та вмінь за критеріями, що відповідають цілям експерименту [1, с.39].

Експериментальна перевірка ефективності запропонованої методики проводилася за визначеними М.Ляховицьким [2, с.15] фазами методичного експерименту, а саме: 1) організація експерименту; 2) реалізація експерименту; 3) констатація експерименту; 4) інтерпретація результатів експерименту.

Опираючись на теоретичні передумови формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів з використанням системи Moodle, ґрунтуючись на уточнених критеріях відбору навчальних газетно-журнальних статей з німецькомовних онлайн видань, перевіряючи доцільність та ефективність використання розробленої нами підсистеми вправ, ми сформулювали таку **гіпотезу** експерименту: досягти високого рівня формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів з використанням системи Moodle можливо за таких умов: 1) поетапної організації процесу формування зазначеної компетенції (I етап – ознайомлювальний/підготовчий, спрямований на активізацію фонових знань студентів з теми, що вивчається, для формування вмінь орієнтуватися в структурі веб-сайтів німецькомовних газет та журналів, навичок використання он-лайн словника та граматичного он-лайн довідника, формування та розвиток вмінь орієнтуватися в структурно-смісловій організації газетно-журнальної статті та вмінь «читання» графічної та образної інформації, розвитку прогностичних умінь читання гіпертекстів, що забезпечують точність розуміння інформації; II етап – основний/текстовий, метою якого є розвиток і вдосконалення у майбутніх філологів мовленнєвих вмінь читання публіцистичних текстів у системі Moodle та на офіційних веб-сайтах німецькомовних газет та журналів, формування та вдосконалення лексичних та граматичних мовленнєвих навичок читання німецькомовних газет та журналів онлайн, що забезпечують повноту розуміння інформації.; III етап – завершальний/інтерпретаційний, спрямований на контроль розуміння прочитаної статті, розуміння графічної та образної

інформації; контроль рівня сформованості вмінь переглядового, пошукового, ознайомлювального, вивчаючого читання), 2) застосування розробленої підсистеми вправ з використанням спеціально відібраного навчального матеріалу.

Висунута гіпотеза перевірялася в ході експерименту, який було проведено в II семестрі 2015-2016 н. р. та II семестрі 2016-2017 н.р. серед 41 студентів Тернопільського національного педагогічного університету ім. В.Гнатюка.

Метою експерименту було перевірити ефективність розробленої методики формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів з використанням системи Moodle, дієвості запропонованої підсистеми вправ, а також визначити більш оптимальний варіант методики залежно від розподілу часу виконання вправ (на аудиторних заняттях та під час самостійної роботи). Відповідно до поставленої мети ми конкретизували завдання, які необхідно вирішити в процесі експерименту:

- провести передекспериментальний зріз для визначення вихідного рівня сформованості в студентів III курсу німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів;
- здійснити експериментальне навчання на основі обґрунтованої нами методики;
- провести післяекспериментальний зріз для визначення досягнутого рівня сформованості в студентів III курсу німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів;
- перевірити достовірність отриманих даних методами математичної статистики;
- здійснити порівняльний аналіз результатів перед

та післяекспериментальних зрізів в експериментальних групах;

- порівняти результати навчання за різними варіантами методики;
- сформулювати висновки щодо ефективності розробленої нами методики.

Далі вважаємо за необхідне виділити варійовані та неварійовані умови експерименту. До **неварійованих** умов експериментального навчання ми відносимо:

- 1) кількість учасників експериментального навчання;
- 2) кількість годин, відведених для впровадження методики;
- 3) тривалість експериментального навчання;
- 4) використання однакового навчального матеріалу у всіх експериментальних групах;
- 5) критерії оцінювання рівня сформованості читацьких вмінь;
- 6) експериментатор.

Варійованою умовою експерименту в експериментальних групах було різне співвідношення вправ на ознайомлювальному/підготовчому етапі для виконання на аудиторних заняттях та під час самостійної роботи.

Таким чином, студенти ЕГ-1 та ЕГ-3 навчалися за варіантом А методики, який передбачав такий розподіл вправ: 30% вправ виконувалися на аудиторних заняттях, а 70% під час самостійної роботи.

У варіанті Б методики студентам ЕГ-2 та ЕГ-4 надавалося 70% вправ на аудиторних заняттях, а 30% на самостійне опрацювання.

За класифікацією П. Б. Гурвича, експеримент, проведений за створеною нами методикою, можна визначити як основний, вертикально-горизонтальний, природний і відкритий [1, с.26-36].

Структура проведеного нами методичного експерименту представлена у таблиці 1.

Таблиця 1

Структура методичного експерименту

Етапи експериментального навчання	Кількість годин	Кількість груп	Основні завдання
Передекспериментальний зріз в ЕГ1 та ЕГ2	2 год.	2	Визначити вихідний рівень сформованості німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів
Експериментальне навчання в ЕГ1 та ЕГ2		2	Перевірити ефективність запропонованої підсистеми вправ, а також двох варіантів методики.
Після- експериментальний зріз в ЕГ1 та ЕГ2	2 год.	2	Визначити рівень сформованості німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів після експериментального навчання.
Передекспериментальний зріз в ЕГ3 та ЕГ4	2 год.	2	Визначити вихідний рівень сформованості німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів
Експериментальне навчання в ЕГ3 та ЕГ4		2	Перевірити ефективність запропонованої підсистеми вправ, а також двох варіантів методики.
Післяекспериментальний зріз в ЕГ3 та ЕГ4	2 год.	2	Визначити рівень сформованості німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів після експериментального навчання.

Для забезпечення достовірності результатів експерименту необхідно було визначити критерії оцінювання рівня сформованості німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів. Оцінювання результатів передекспериментального і післяекспериментального зрізів відбувалося за такими критеріями: *володіння медіакомпетентністю, володіння вміннями читати онлайн, володіння прогностичними вміннями, володіння лексичними та граматичними навичками читання, володіння вміннями пошуково-переглядово-*

го, ознайомлювального та вивчаючого читання. Кожен критерій відповідає певному об'єкту контролю, які представлені в Таблиці 2.

Оскільки перша серія експерименту продемонструвала дієвість запропонованих тестових завдань передекспериментального зрізу, в другій серії експерименту ми використовували ідентичні тестові завдання.

Проаналізуємо коротко отримані в результаті проведеного експерименту результати.

Таблиця 2

Показники передекспериментальних та післяекспериментальних зрізів за критеріями

Індекс групи	Показники та об'єкти контролю						Сума балів	Середній коефіцієнт навченості
	1	2	3	4	5	6		
Передекспериментальні зрізи								
ЕГ-1	5,45	5,2	4,8	5,45	7,9	6,9	35,7	0,51
ЕГ-2	5,8	5,8	5,6	5,7	5,6	5,9	34,3	0,49
ЕГ-3	5,4	5,3	5,1	4,6	6,3	6,3	33	0,47
ЕГ-4	5,9	5,0	5,2	4,8	6,2	6,6	33,7	0,48
Післяекспериментальні зрізи								
ЕГ-1	8,6	8	7,8	7,5	11,7	10,9	54,6	0,78
ЕГ-2	8,9	8,9	8,9	8,7	12,7	12,1	60,2	0,86
ЕГ-3	8,3	8,2	8,1	8,1	12,1	11,5	56	0,80
ЕГ-4	9,2	9,1	8,7	8,5	13	13	61,6	0,88
Максимальні показники	10	10	10	10	15	15	70	1

Умовні скорочення:

- 1-рівень володіння медіакомпетентністю;
- 2-рівень володіння вміннями читати онлайн;
- 3-рівень володіння прогностичними вміннями;
- 4-рівень володіння лексичними та граматичними навичками читання;
- 5-рівень володіння вміннями пошуково-переглядового та ознайомлювального читання;
- 6-рівень володіння вміннями вивчаючого читання.

Після передекспериментальних зрізів та перевірки рівності груп ми провели експериментальне навчання, яке відбувалося на основі розробленого комплексу

вправ. Під час проведення експерименту у всіх групах значно зросла мотивація та інтерес до навчання, підвищився рівень активності студентів.

Після проведення експериментального навчання проведено післяекспериментальні зрізи, типологія завдань яких була ідентичною передекспериментальним.

Результати післяекспериментального зрізу рівня сформованості німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів, наведені у таблиці 3, демонструють високі результати студентів, досягнуті за всіма критеріями.

Таблиця 3

Середні показники передекспериментального і післяекспериментального зрізів

Індекс групи	Середній коефіцієнт навченості		Приріст коефіцієнта навченості
	до експериментального навчання	після експериментального навчання	
ЕГ-1	0,51	0,78	0,27
ЕГ-3	0,47	0,80	0,33
Показники за варіантом А	0,49	0,79	0,3
ЕГ-2	0,49	0,86	0,37
ЕГ-4	0,48	0,88	0,4
Показники за варіантом Б	0,485	0,87	0,385

Для перевірки достовірності отриманих в результаті проведеного експерименту результатів ми використали критерій ϕ^* – кутового перетворення Фішера та U-критерій Манна-Уїтні, які підтвердили ефективність запропонованої методики.

Висновки. Таким чином, отримані результати засвідчили ефективність запропонованої нами методики

та повністю підтвердили висунуту нами гіпотезу. Перспективу подальших досліджень вбачаємо у створенні методичних рекомендацій щодо формування у майбутніх філологів німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів з використанням системи Moodle.

Список використаної літератури

1. Гурвич П.Б. Теория и практика эксперимента в методике преподавания иностранных языков / П.Б.Гурвич. – Владимир: Типография им. 50-летия Октября, 1980. – 103 с.
2. Ляховицкий М.В. Методика преподавания иностранных языков: Учеб. пособие для филол. фак. вузов / Михаил Васильевич Ляховицкий. – М.: Высш. школа, 1981. – 159 с.
3. Штульман Э.А. Теоретические основы моделирования экспериментально-методического исследования в методике обучения иностранным языкам : автореф. дис. на соискание науч. степени доктора пед. наук: 13.00.02 / Э.А.Штульман. – М., 1982. – 52 с.

Стаття надійшла до редакції 26.04.2017 р.
Рецензент: докт. пед. наук, проф. Задорожна І.П.

Ференчук Ирина

аспирантка

кафедра практики английского языка и методики его преподавания

Тернопольский национальный педагогический университет имени Владимира Гнатюка, г. Тернополь,
Украина

ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА МЕТОДИКИ ФОРМИРОВАНИЯ НЕМЕЦКОЯЗЫЧНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ЧТЕНИИ ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ БУДУЩИХ ФИЛОЛОГОВ

В статье описаны подготовка, проведение и результаты методического эксперимента, целью которого была проверка эффективности методики формирования немецкоязычной компетентности в чтении публицистических текстов будущих филологов с использованием системы Moodle. Автором представлены содержание перед- и послеэкспериментальных срезов, структура эксперимента и интерпретация полученных результатов. Обосновано критерии оценивания уровня сформирования немецкоязычной компетентности в чтении публицистических текстов будущих филологов. Проанализировано результаты проведенного эксперимента, что доводит эффективность предложенной методики.

Ключевые слова: экспериментальное обучение, гипотеза эксперимента, методика формирования немецкоязычной компетентности в чтении, будущие филологи, критерий оценивания.

Ferenchuk Iryna

PhD student of Practice of English and Methods of its Teaching Department
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil, Ukraine

EXPERIMENTAL VERIFICATION OF METHODOLOGY OF THE FORMATION OF GERMAN LANGUAGE COMPETENCE IN READING MASS MEDIA TEXTS OF FUTURE PHILOLOGISTS

The article describes the preparation, process and results of the experiment aimed at verification of the methodology of the formation of German language competence in reading mass media texts of future philologists. The results of the experimental teaching using two versions of the suggested methodology have been analysed. The author presents the pre- and post experimental tests content, experiment structure and data interpretation. The experiment was conducted according to its four stages: organization, realization, verification and interpretation. The estimation criteria of the formation of German language competence in reading mass media texts of future philologists (level of media competence, level of ability to read online, level of prognostic abilities, level of lexical and grammatical skills of reading, level of skills of search reading, skimming and scanning, level of skills of careful reading) have been grounded.

Key words: experimental teaching, experimental hypothesis, methods of the formation of German language competence in reading, future philologists, assessment criteria.